

Indische spin in het web: een gesprek met Joyce Radese

"Iets betekenen voor de ander; je gewaardeerd voelen. Je kunt iemand het beste iets laten doen waar hij of zij goed in is. Maar je moet ook scherp kijken naar de draagkracht en draaglast van de vrijwilliger. Je bindt mensen door het ze naar de zin te maken, door ze iets in handen te geven waar ze naar op zoek zijn, door ze aandacht te geven".

Achtergrond

Joyce werd in juni 1947 geboren te Batavia, het huidige Jakarta. Haar beide ouders waren Indisch. Op 11-jarige leeftijd, in 1958, vertrok ze met haar familie uit Indonesië. Ze zat toen in de 5^e klas SD ofwel de Indonesische 'Lagere School met den Bijbel' in Jakarta. In Nederland kregen ze eerst onderdak in een pension in Bergen op Zoom. Doordat haar vader meteen werk kreeg in de vliegtuigbouw kreeg het gezin snel een eengezinswoning in de stad. Hier maakte ze de lagere school af en volgde ze de Mulo.

Beleefdheid, gastvrijheid, respect evenals attent en dienstbaar zijn naar de ander, en ook zorgvuldig

omgaan met wat je hebt, waren familiewaarden die van huis uit belangrijk waren. 'Vooral van mijn vader kreeg ik dit laatste mee. Zowel mijn vader als mijn moeder hebben veel verlieservaringen in hun leven moeten incasseren'.

Over haar betrokkenheid zegt ze: 'Met de Indische-Molukse groep deel ik een gezamenlijke geschiedenis, waarbij het gedwongen vertrek uit ons geboorteland een pijnlijke herinnering is gebleven. Zoiets als *heimwee die nooit over gaat*'.

In 1984 solliciteerde ze op een advertentie in het tijdschrift Moesson en kwam zo in dienst bij Stichting Pelita. Eerst als rapporteur in het kader van de oorlogswetten en - nadat er bij Pelita een afdeling immateriële zorg was opgezet - als maatschappelijk werkster voor de regio Oost Brabant. Haar werk bestond uit het begeleiden van individuen en groepen rond de problematiek van oorlogsgetroffenen en waar nodig het realiseren van een verwijzing naar gespecialiseerde hulpverlening zoals Centrum '45 of het Expertise Centrum in Heeze. Dit werk deed ze tot haar pensioen in 2008.

Tegelijkertijd hield ze zich naast haar werk als maatschappelijk werkster bezig met allerlei activiteiten op het gebied van sociaal cultureel werk waar ze enorm veel ervaring op deed in het werken met vrijwilligers. In haar vrije tijd zette ze samen met anderen en zonder subsidie een scala aan activiteiten op. "Ik heb veel gewerkt met vrijwilligers die betrokken waren bij onder meer de Vrouwen-Koempoelan, de Indische Soos, de Masoek Sadja en de Pasar Koetoe. De Masoek Sadja werd later ondergebracht bij Stichting Pelita. De andere activiteiten bleven buiten de Pelita portefeuille".

"Vormen van ouderenzorg specifiek voor de Indische doelgroep met activiteiten die qua vorm en inhoud aansluiten bij de identiteit, cultuur en problematiek van de doelgroep. Een doelgroep van mensen uit verschillende sociale lagen van de Indische bevolkingsgroep met als gemeenschappelijk kenmerk dat zij op zoek zijn naar een Indisch thuisfront".

Aanleiding voor de projecten die werden gestart waren steeds signalen uit het veld. "Over de hele linie zien we als problematiek mensen met verwerkingsproblemen. Verwerking betreft de oorlogsproblematiek en de gedwongen migratie daarna de integratieproblematiek. Men woont in een land waar men niet vandaan komt en in het proces van ouder worden grijpt men terug op zijn oorsprong:

heroriëntatie op de Indische identiteit".

Terugkijkend in een proces van jaren zien we hoe de ene activiteit als het ware voortvloeit uit de andere en alle activiteiten als schakels van een ketting in elkaar passen.

Activiteiten ontwikkeld vanuit de behoeften die mensen zelf hebben aangegeven.

"Die koppeling van activiteiten heeft groot nut. Er is daardoor een uitgebreid netwerk ontstaan, dat als vangnet kan dienen voor specifieke behoeften van cliënten en cliëntgroepen; mensen die in ontwikkeling zijn, in een hulpverleningsproces *van cure naar care*".

Met pensioen

Na haar pensionering zette ze 't Indisch Atelier op van waaruit ze verschillende activiteiten startte. "Activiteiten en ontmoetingen die een connectie hebben met Nederlands-Indië of Indonesië. Naast de Indische Huiskamer bijeenkomsten, gaf ik dans- en kookworkshops, organiseerde ik een jaarlijkse Pasar Koetoe, een Indische vlooiemarkt, en busreizen naar onder meer de Pasar Malam Besar en Taman Indonesia".

Samen met de muziekgroep de *Melati Singers* en de dansgroep *Riang Gembira* verzorgt ze nu nog optredens in verzorgingshuizen, multi-culturele evenementen, bijeenkomsten van het Veteranenhuis Eindhoven en particulieren feesten. Samen met de organisatie *Kleurrijke Stad Eindhoven* organiseert ze de

Indische Salon en samen met de Antilliaanse vereniging. *Nos Mundo* het jaarlijkse Lichtfeest.

Het belang van vrijwilligers

“De telling van 2012 geeft aan dat er ongeveer 6500 inwoners zijn in Eindhoven met een Indische of Molukse achtergrond. In een straal van 15 km. rond de stad wonen er ongeveer 15 duizend mensen uit voormalig Nederlands-Indië of Indonesië”.

Over haar ervaring en de rol van vrijwilligers vertelt ze: “Er zijn soms grote verschillen wat betreft achtergrond, opleiding, bagage en vaardigheden. Deze ervaring heeft mij geleerd dat alleen betrokkenheid niet voldoende is en soms zelfs een valkuil kan zijn. Als ik terugkijk lijkt het mij raadzaam om met profielen te werken die gerelateerd zijn aan de taak waar je de betreffende vrijwilliger voor wilt inzetten zoals hand- en spandiensten, organisatie, een financiële taak of friendly visiting”.

Dat vrijwilligers steeds belangrijker worden in het dagelijks leven, beaamt ze en zeker in het werk met ouderen. Over belangrijke eigenschappen die vrijwilligers volgens Joyce moeten hebben zegt ze: “Affiniteit met de doelgroep en vermogen tot zelfreflectie, willen en kunnen communiceren, mobiel en weerbaar zijn evenals kennis hebben van de geschiedenis. Voor velen die door pensionering of andere redenen veel vrije tijd hebben gekregen is het goed om die op een zinvolle manier in te vullen. Veel aspirant vrijwilligers hebben daar ook behoefte aan”. “Iets betekenen voor de ander; je gewaardeerd voelen. Je kunt iemand het beste iets laten doen waar hij of zij goed in is. Scherp kijken naar de draagkracht en draaglast van de vrijwilliger. Je bindt vrijwilligers door het ze naar de zin te maken. Door ze iets in handen te geven waar ze naar op zoek zijn. Door ze aandacht te geven”.

Over het Indisch Netwerk zegt ze: “Het Indisch Netwerk Eindhoven vormt een web. De organisaties binnen dit netwerk zijn *ogen en oren* die de signalen in het werkgebied kunnen opvangen, doorgeven waarop men tot actie kan overgaan”. Met sleutelwoorden als *contact*, *samenwerking* en *communicatie* zetten de organisaties van het Indisch Netwerk zich in om een vangnet te creëren voor Indische en Molukse ouderen in de regio. Hoe je het best nieuwe vrijwilligers kunt bereiken? Tips van Joyce zijn: “Ga zoveel

mogelijk op pad, leg contacten, kijken en gezien worden; ga naar allerlei plekken waar Indische en Molukse mensen komen zoals koempoelans, matinees, pasars, toko's en Masoek Sadja's".

De rol van de overheid ziet ze in het faciliteren van de voorwaarden voor voorzieningen zoals locatie en professionele begeleiding. "Het belangrijkste werk met betrekking tot vrijwilligers gebeurt van onder op, dus vanuit het veld, maar wel aangestuurd door professionals!"

Afsluiting

Een *gezamenlijke plek* waar diverse activiteiten plaats kunnen vinden is de wensdroom voor de toekomst. Activiteiten van 't Indisch Atelier, de Koempoelan, Stichting Pelita, de Gamelan, de Javaanse dans en de Indische Salon. "Dat is al jaren een droom van mij en van vele andere

Indische organisaties. En, dat er in ieder verzorgingshuis een plek komt voor Indische en Molukse senioren. Daarnaast lijkt het mij, met het oog op de toekomst, zinvol om nu vast te onderzoeken wat de behoeften zouden kunnen zijn van de huidige 2^e generatie, de 55-plussers van nu, en kennis en informatie te borgen voor de 3^e en verdere generaties. Verder lijkt het mij nuttig dat het Indische Netwerk Eindhoven aan de weg blijft timmeren, zich blijft profileren en aansluiting zoekt bij lokale voorzieningen. Vrijwilligers voor de Indisch- en Molukse ouderen blijven nodig en zijn heel belangrijk. Het zal veel tijd, energie en geld kosten, maar het moet wel gebeuren! Ook zal er blijvend een organisatie nodig zijn die kan functioneren als een *baken* voor de huidige en komende generaties. Stichting Pelita zou die functie moeten en kunnen vervullen".

Joyce Radese

Woont vanaf 1972 in Eindhoven. Had in Bergen op Zoom en Eindhoven diverse kantoorbanen. Van 1978-1981 volgt ze de opleiding Maatschappelijk Werk aan de Sociale Academie en van 1990-1991 aansluitend de opleiding Therapeutisch werken aan de Hogeschool van Amsterdam. Als maatschappelijk werkster werkzaam geweest bij Humanitas en als leidinggevende bij een organisatie voor gezinsverzorging in Eindhoven. Vanaf 1984 tot 2008 werkzaam bij Stichting Pelita. Vanaf haar pensionering actief in 't Indisch Atelier.

- 1984 In dienst getreden bij de Stichting Pelita. Overname gespreksgroepen (verwerkingsgroepen)
- 1988. De sociale contactgroep voor mensen die bang waren om het lotgenotencontact en de begeleiding te moeten missen.
- 1985 Speciaal voor vrouwen met een herkomst en/of verleden in voormalig Nederlands-Indië werd de Koempoelan opgericht.
- 1986 Het Indisch Informatie Punt (soort VVV-kantoor betreffende Indische zaken)
- 1989 de Indische Soos werd opgericht voor mannen en vrouwen, Indisch en niet-Indisch
- 1992 Indisch Jongeren Café; vloeide voort vanuit de gespreksgroep voor de 2e generatie Indo's
- 1994 Inloopmiddagen onder de naam Masoek Sadja
- 1996 Interview met Harriet Ferdinandus over de activiteiten in Eindhoven en de daarachter liggende gedachten en doelen .
- 1997 Gestart met een jaarlijkse Indische Vlooiemarkt, de Pasar Koetoe
- 2003 Een samenwerkingsproject tussen Pelita en Vitalis Engelsbergen om een dagopvang voor Indische senioren te realiseren binnen Engelsbergen.
- 2008 Joyce gaat met pensioen en start 't Indisch Atelier. Vanuit 't Indisch Atelier worden diverse activiteiten gestart zoals: de Indische Huiskamer bijeenkomsten, dans- en kookworkshops, een muziekgroep, een dansgroep. Organiseert met Kleurrijke Stad de Indische Salon, Organiseert met Nos Mundo , een Antilliaanse vereniging het jaarlijkse Lichtfeest. Organiseert met het Veteranenhuis Eindhoven de jaarlijkse 15 augustus herdenking. Verzorgt met de muziekgroep de *Melati Singers* en de dansgroep Riang Gembira particuliere feesten en culturele middagen binnen verzorgingshuizen.
- 2008 In samenwerking met Vitalis Peppelrode en activiteiten begeleider Jolanda van der Heijden werd de Indische Huiskamer 'Bunga Anggrek' gerealiseerd voor bewoners van het huis (en hun mantelzorgers) en mensen uit de wijk.